

MAŁŻ (11) *sb m*

a *pochylone*.

sg *N* małż (4). ◇ *G* małża (3). ◇ *D* małżowi (1). ◇ *pl N* małżowie (2), [małże.] ◇ *G* małżów (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

zool. Bezkręgowiec z gromady mięczaków, podtypu muszlowców, żyjący w wodzie; otium, testa Cn (11) : BierEz P3v [3 r.]; MVrix ieft małż morzki ktori też włazi w fkorupę iako j małżowie, ktorzi inacey go zową Kokilem/ dla tego iż gdy ią łupią żelazem, tedy łzy z oczu czerwone iako purpura wypufzcza FalZioł IV 37b.

W porównaniu (1): A oni fie podobni sftaną nyebożatká Małżowi/ ktorzy gdy s fwey czálłki wylinyeye/ Tákże z nich kázdy prędko yák y on zniłfczye LubPs O3v.

a. *Ostrea edulis L. (Rost); ostryga jadalna, której skorupa używana była w lecznictwie (4) : Skorupa gdy będzie tego małża łpalona/ á zmiefza ią z miodem przefnym/ gdy kto ma rany w głowie/ tedy pomazać [...]. Zafię po(pioł tego małża, po)maga kied(y komu ieft bielmo na oczu) FalZioł IV 37b, IV 38a; Małżów z łufkami nátłuc day SienLek 132v.*

[Zestawienie: »małż śniedny«: Małże śniedne/ Tellinae Suffefschnecklen. SienHerb K3#v.]

b. *Murex brandaris L. (Rost) lub Murex trunculus; rozkolec, wytwarzający wydzielinę używaną do wyrobu purpurowego barwnika; murex, purpura FalZioł, Cn; buccinum, conchylum, coryphia, ostreum (ostrea), pelagia, spondylus Cn (2) : PVrpuri łą małżowie, morzkie FalZioł IV 38c, IV 37b.*

[Zestawienie: »małż farbierski«: Małże Fárwierkie/ bo łnich kofztowna fábá brunatna/ Purpurae, Buccineae. Purpurfchnecken. SienHerb K3#v, D4#v.]

c. [Pinna; pinna, przyszynka, szółdra, mięczak o muszli w kształcie wydłużonego trójkąta, jadalny, rzadko wytwarzający też perły:

Zestawienie: »małż perłowy spiczasty«: Małż Perłowy łpiczálłty/ Aftura. Pinna. Oftermunfzel. SienHerb K3#v, D4#v.]

d. [Chama; ziejka, mięczak żyjący w morzach tropikalnych; chama Cn:

Zestawienie: »małż zieiasty« [szyk zmienny]: Małże źieifte/ álbo źieyki/ Chamae. Offenfchnekel. SienHerb K3#v, E4#v.]

Synonimy: b. kokil, purpura; d. ziejka.

Cf MAŁŻOWINA